

Norges Fiskarlag

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	2025/233	Ida Sandvik	03.04.2025

Innspill til arbeidsgruppen som skal gjennomgå formålet med åpen gruppe i torskefisket i nord

Nord Fiskarlag viser til arbeidsgruppen som skal gjennomgå formålet med åpen gruppe, nedsatt av Fiskeridirektoratet og arbeidsgruppens mandat. Videre viser vi til e-post fra Norges Fiskarlag av 27. mars d.å hvor det bes om innspill fra medlemslagene.

Administrasjonen i Nord Fiskarlag avholdt møte med lokallagene for innspill i saken, og har sammenfattet deres innspill følgende:

Nord Fiskarlag ønsker en gjennomgang av åpen gruppe velkommen. Det er viktig å foreta en slags opprydning i hva åpen gruppe er, og hva åpen gruppe bør være i fremtiden, herunder å se på en innstramming for deltakelse. Selv om åpen gruppe skal ivareta allemannsretten og de som ønsker å høste av fellesskapets ressurser, må åpen gruppe være lønnsom for yrkesfiskere.

1. Hvilke grupper bør åpen gruppe ivareta og prioritere

Det er bred enighet i Nord Fiskarlag om at åpen gruppe er den viktigste rekrutteringsarenaen for fiskere, og at åpen gruppe fortsatt må prioritere rekruttering av unge fiskere gjennom åpen gruppe. Det er videre enighet om at mannskap på andre fartøy må kunne benytte åpen gruppe som rekrutteringsarena for å på sikt kunne etablere seg i lukket gruppe.

Åpen gruppe er for mange en arena for nedtrapping etter et langt yrkesliv i lukket gruppe. Det er omdiskutert om åpen gruppe bør prioritere fiskere som selger seg ut av lukket gruppe, og går over til å delta i åpen gruppe.

Tilbakemeldingene under høringsrunden er stort sett at åpen gruppe også må ivareta fiskere som på grunn av alder må over i åpen gruppe. Det er tale om fiskere med dyrebar erfaring fra fiskeryrket, og som kan bidra med kunnskapsoverføring og rekruttering, for eksempel av barn/ barnebarn inn i fiskeri.

Selv om åpen gruppe for mange er et springbrett inn i lukket gruppe, er det mange fiskere som blir i åpen gruppe hele sitt aktive yrkesliv. På bakgrunn av at så mange heltids yrkesfiskere blir i åpen gruppe, kan det etter Nord Fiskarlags syn være nødvendig å se på et slags «yrkesvern» som prioriterer denne gruppen over deltidsfiskere som har annen inntekt ved siden av.

Antall deltakende fartøy i åpen gruppe har økt betydelig frem til i dag, og særlig øker antall fartøy i åpen gruppe i Finnmarkskommunene.

Deltakerloven § 5 fastsetter et nasjonalitetskrav, som er ulikt for fartøy over og under 15 meter. Utlending bosatt i Norge kan bare bli tildelt ervervstillatelse når fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter. Utenlandske fiskere, som bosettes i norske kystkommuner regnes som norske statsborgere og bidrar positivt til verdiskapning i Norge. Det er likevel en utfordring med at gjeldende regelverk utnyttes i stor grad, og at en god del fiskere deltar i åpen gruppe uten å være norsk statsborger/ ha reelt bosted i Norge.

2. Differensierte kvoter i åpen gruppe, herunder aktivitetskrav for full kvote

Som har vært inne på skal åpen gruppe ivaretar flere ulike grupper og hensyn. Det er vanskelig å si at flere av disse gruppe ikke skal få delta i åpen gruppe. På den andre siden er det enkelt å si at noen grupper med rette bør kunne forvente mer i åpen gruppe enn andre. Nord Fiskarlag har derfor diskutert ulike kriterier som kan være aktuell å differensiere kvotene ut ifra. Det kan være aktuelt å differensiere kvotene etter andre kriterier enn Nord Fiskarlag har diskutert, og vi ber arbeidsgruppen se på eventuelt andre kriterier som kan bidra til å oppnå ønsket formål.

Først og fremst bør arbeidsgruppa se på deltidsfiskere som kombinerer fiske med annet yrke. Deltidsfiskere som har annen inntekt får i dag samme driftsgrunnlag i åpen gruppe som heltidsfiskere. Når svært mange fartøy deltar i åpen gruppe, blir det mindre fisk på hvert fartøy. Differensierte kvoter, som skiller mellom heltidsfiskere og deltidsfiskere er rimelig og nødvendig for å sikre et tilstrekkelig driftsgrunnlag for de som har fisket som levevei. Dersom heltidsfiskere og deltidsfiskere har samme lønnsomhet, vil det være vanskelig å rekruttere og beholde fiskere i åpen gruppe.

Heltidsfiskere vil stort sett alltid fisket etter andre arter enn torsk for å få et tilstrekkelig driftsgrunnlag, noe som har betydning for verdiskapning og arbeidsplasser i landindustrien. Et aktivitetskrav, som fastsetter at fisket etter andre arter får betydning for fartøyets torskekvote vil trolig gi en mer rettferdig kvotefordeling innad i åpen gruppe.

Ansiennitet fra fiskeryrke kan være aktuelt å se på når en fisker etablerer seg i åpen gruppe, og på den måten prioritere fiskere som har vært eller vil bli heltidsfiskere.

3. Regelverksavklaring, og eventuelt en innstramming av gjeldende regelverk

Kystfiskekvoten

Kystfiskekvoten, og andre særordninger som prioriterer enkelte grupper eller områder, må som et minimum tas opp til evaluering med jevne mellomrom siden behovene i de ulike grupper og områder kan endres over tid.

Nord Fiskarlag ønsker at arbeidsgruppen belyser effekten av at kvoten i åpen gruppe fiskes før kystfiskekvoten, og vurderer om kystfiskeordningen bør fiskes før den ordinære avsetningen i åpen gruppe som et tiltak.

EØS-regelverk

Arbeidsgruppen bør få belyst norske forpliktelser gjennom EØS-retten, og om EØS-borgeres rettigheter i åpen gruppe kan strammes inn uten å komme i konflikt med norske forpliktelser. Et konkret eksempel som er nevnt under høringsrunden, er å differensiere kvoten og tildele EØS-borgere halv kvote.

Regelverk knyttet til reelt bosted

At utnyttelse av regelverket knyttet til norsk bostedsadresse gjør seg gjeldende generelt i åpen gruppe ved at utlending bosatt i Norge kan delta i åpen gruppe i fisket etter torsk, hyse og sei, og flere andre åpne fiskeri. En særlig utfordring er det imidlertid i fisket etter kongekrabbe i Finnmark.

For å kunne delta i et lukrativt fisket etter kongekrabbe må:

«eier av fartøyet må være bosatt i Finnmark og ha vært bosatt der de siste 24 månedene, og dessuten være ført i fiskermanntallet i Finnmark og ha vært ført der de siste 12 månedene.

I vurderingen av hvor vedkommende er bosatt er de reelle forhold avgjørende, ikke den formelle registreringen i Folkeregisteret», jf. deltakerforskriften § 39.

Arbeidsgruppen bør se nærmere på kravet til reelt bosted, og om regelverket kan kontrolleres bedre eller strammes inn.

Annen virksomhet gjennom eget selskap

Arbeidsgruppen bør se på fiskere som driver annen virksomhet/yrke gjennom selskap. Ved å ta ut minimalt med lønn fra selskapet unndrar de seg inntektsgrensen for opptak i fiskermanntallet og kan derfor etablere seg i åpen gruppe.

Arbeidsgruppen bør kartlegge omfanget og vurdere tiltak.

Med hilsen

Nord Fiskarlag

Hanne Fagertun

Daglig leder

Ida Sandvik

Seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.

Kopi: Styret, Sør- Norges Fiskarlag og Fiskebåt